

Falchs

3

Grup de divulgació
 de la història de Fals

FULLS DE DIVULGACIÓ DE LA HISTÒRIA DE FALS

JUNY 2004, NÚMERO 3

Cal Domingo

Aquesta casa està situada en una peça de terra que rebia el nom de «Vinya de la Caseta», que pertanyia a Monconill. Es desconeix quan i de quina manera el mas Monconill va aconseguir la possessió d'aquesta illa de terra, d'una quartera i mitja d'extensió, separada de la resta de la seves terres. El dia 11 d'agost de 1830, Anton Monconill va establir en emfiteusi a Joan Galí Sala la dita peça, que estava plantada de vinya vella. Li va donar permís per edificar-hi una casa de 40 per 40 pams i una tina de 100 càrregues. També li va permetre excavar una bassa i reservar un tros per hort i un altre com a era de batre. El tracte contemplava també que només li estava permès de plantar oliveres i dues figueres, i que la quarta part de la verema s'havia de carretejar fins a les tines de la Caseta de Monconill, coneguda ara com cal Casetó. El contracte es va fer pel preu simbòlic d'una tassa d'aigua, però l'ús de la terra va quedar sotmès a un cens perpetu de

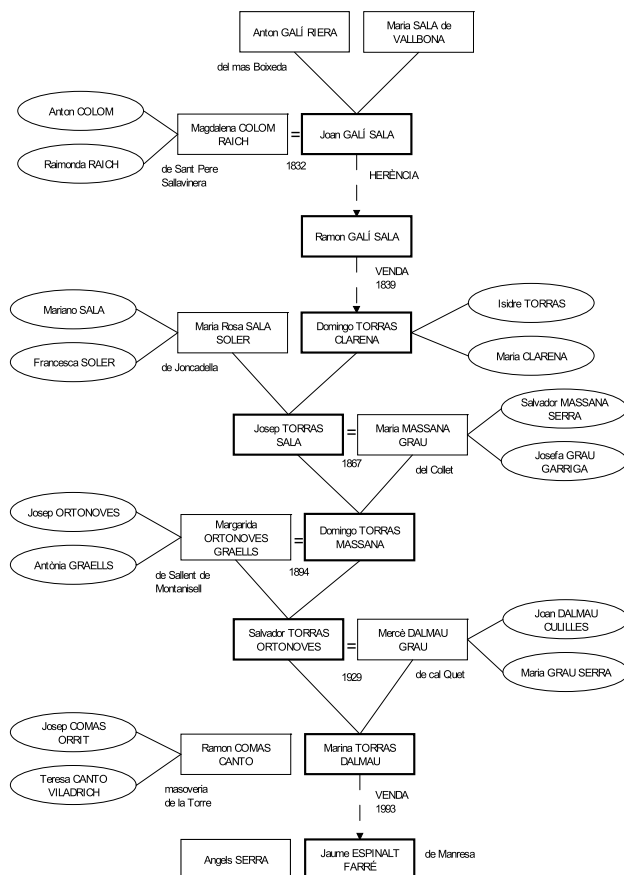
quatre lliures i deu sous de moneda catalana. El Joan va fer edificar la casa aquell mateix any. La llinda de la finestra central de la façana porta inscrit l'any 1831.

Cal Domingo, 1920

Joan Galí era fill d'una casa bona. Els seus pares eren Anton Galí i Maria Sala de Vallbona, els amos del mas Boixeda. L'hereu era el Ramon i el Joan va haver d'espavilar-se pel seu compte. Tenim constància d'alguna de les seves activitats. El 1791 menava una vinya del seu pare a parts. El 1798 va comprar per 50 lliures a Pere Torradas de cal Guinard 112 quintars de verema. El 1811 va comprar a carta de gràcia a Francesc Tomasa la sisena part de la collita d'una vinya de 4 quarteres, de la Gabriela. En realitat aquest tracte amaga un préstec, que té com a garantia les parts corresponents a Francesc Tomasa, de la collita de la vinya. El 1832, el Joan va casar-se amb Magdalena Colom Raich, de cal Xiscano. La Magdalena era donzella, però el Joan ja era un home gran. El seu germà li va donar els diners que li corresponien de l'herència del pare, 75 lliures, i de la mare, 10 lliures, a més de la legítima. Dues centes lliures en total. També li va donar 15 canes de roba de cànem, unes tovalles i sis tovallons. El matrimoni no va tenir descendència i al cap de pocs anys el Joan va morir. Va deixar la casa i la terra al seu germà Ramon, l'hereu de Boixeda.

El 25 de març de 1839, Ramon Galí va vendre's la propietat del seu germà difunt a Domingo Torras pel preu de 150 lliures. El Domingo va adquirir amb la compra les obligacions que gravaven la finca, o sigui, el cens i les parts de la collita que percebia l'amo de Monconill. L'endemà de la compra, es va inscriure aquesta a la Comptaduria d'Hipoteques, l'antic Registre de la Propietat. El tràmit va

costar vuit rals de plata. La casa va adoptar llavors el nom que ha conservat fins avui. Domingo Torras Clarena (1811-1880) es va casar amb Maria Rosa Sala Soler (1815-1884), de Joncadella. El seu fill gran va ser el Josep Torras Sala (1840-1905), el qual va enllaçar el 1867 amb Maria Massana Grau (1841-1907). La Maria era filla de Salvador Massana, del Collet, i en casar-se, el seu pare li va donar 30 lliures, que es cotitzaven en aquell temps a 32 escuts, unes 80 pessetes de plata. A l'aixovar hi havia dos vestits; un d'indiana i un de llana de color negre. Al fill primer de la parella anterior li van posar Domingo, com l'avi que havia donat nom a la casa. El Domingo Torras Massana (1880-1921) es va casar amb una noia de fora del poble, la Margarida Ortonoves Graells (1884-1918), del poble de Sallent de Montanisell (Lleida). Van tenir quatre filles i tres fills, essent el major Salvador Torras Ortonoves (1901-1945). filles i tres fills, essent el major Salvador Torras Ortonoves (1901-1945). El Salvador era paleta i va entrar

com a gendre a cal Francisquet, en casar-se el 1929 amb la pubilla Mercè Dalmau Grau (1903-1954). Les seves germanes van marxar cap a Manresa i a cal Domingo només van restar-hi dos germans concos, el Miquel i el Ton. El Miquel es va acabar casant amb Enrica Botifoll, de Rajadell, i fins a començaments de la dècada dels 50 van viure a la casa, pagant un lloguer al Salvador, que n'era el propietari. El 1975, la Marina Torras Dalmau va redimir el cens, pagant a Joan Moncunill Esterri el capital corresponent a l'annualitat de quatre lliures i deu sous. Amb la depreciació de la moneda, la quantitat a pagar per redimir el cens, 12 pessetes, no va ser res de l'altre món. La casa va quedar abandonada molts anys, fins que el 1992 la va comprar Jaume Espinal Farré, de Manresa, i la seva muller Ma. Àngels Serra. Els actuals propietaris van endreçar l'entorn i van fer a la casa les obres necessàries per fer-la habitable.

EDICIÓ: Grup de divulgació de la història de Fals, Associació Cultural i Recreativa de Fals
COL·LABORACIÓ: Ajuntament de Fonollosa, Cooperativa UMAC, Ardu Comarcal de Manresa

ASSOCIACIÓ CULTURAL I RECREATIVA DE FALS
Carrer de les escoles, s/n
08259 Fals (Fonollosa)
Telèfon: 938368003

El contingut d'aquesta edició és de divulgació de la història local del poble de Fals. En cap cas es vol ferir la sensibilitat de ningú i, serà d'agrair que qualsevol errada o inexactitud en els escrits, sigui comunicada als redactors de Falcha.